

מגד ירחים

מנחם אב

עלון חדשי להנחלת משנתו ומורשתו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל ■ גיליון מס' 118 ■ אב תשס"ט

על משנת הראי"ה מאת הראי"ה קוק זצ"ל

"משחרב בית-המקדש לא נראית רקיע בטהרתו" שנאמר "אלביש שמים קדרות ושק אשים כמותם" (ישעיהו נ"י). אם כן הארת התורה-מן-השמים של זמן הגלות מעולפת היא הקדרות והשק המכסה. בעת קרבת הקץ יבוא רוח המטהר את השמים מקדרותם, המסיר את השק המכסה עליהם.

אורות התחיה עמי מח

כחכמת ארץ ישראל (בראשית רבה, טז). המקום הטבעי של לימוד התורה הוא בארץ ישראל.

"במחשכים הושיבני כמתי עולם" (איכה ג, ו) - זה תלמודה של בבל (סנהדרין כד, א). המשנה במסכת ברכות (לב, ב) מספרת על חסידים ראשונים שהיו שוהים שעה לפני התפילה ושעה אחרי התפילה, לשאלה ומה יהיה על תורתם; שהרי אם התפללו שעה ושהו שעה לפני התפילה ושעה אחריה, כל תפילה ארכה שלוש שעות, ואם מדובר על שלוש תפילות ביום, הרי אנו מגיעים לתשע שעות, ומתי נותר זמן ללימוד תורה: עונה הגמרא: כי מתוך שחסידים הם, תורתם משתמרת! התלמוד הירושלמי עונה על אותה שאלה: "על ידי שהיו חסידים הייתה ברכה ניתנת בתורתן" (ברכות ה, א).

בבבל השאיפה היא לשמר את התורה שלא תשתכח ואילו בארץ ישראל התורה מתברכת. רוחניותה של ארץ ישראל משפיעה לא רק על החלק המחשבתי של התורה אלא גם על החלק ההלכתי, בשעה שבגלות קיימת הפרדה בין החלק הרוחני של התורה לחלק המעשי: **"ובזה יש הבדל בין אוירא דארץ ישראל, שיכולה רוח הקודש להשפיע גם על תוכן ההלכות, ובחוץ לארץ רוח הקודש מתפשטת בגלוי רק על האגדות, וההלכות נדונות על פי השכל האנושי"** (אורות התורה יג, א).

בכלל הציפיה לבנין המקדש המתגלית בימי האבילות על החורבן, נמצאת גם הציפיה להתגלות הכללית של התורה, לחיבור בין העיסוק במחשבה לעיסוק בהלכה. בית המקדש יועד להקרבת קרבנות, "מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות" (רמב"ם בית הבחירה א, א) ובנוסף לכך, מבית המקדש התורה יוצאת לכל העולם: "בית דין הגדול שבירושלים הם עיקר תורה שבעל פה, והם עמודי ההוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל" (רמב"ם ממרים א, א). בית הדין הגדול ישב בלשכת הגזית הצמודה לעזרה. מלשכת הגזית ניתן היה לראות את הכהנים עובדים על גבי המזבח.

הציפייה לגאולה כוללת פעולות מעשיות לקידום הרעיון של בנין המקדש ובמקביל שומה עלינו להעמיק ולהרחיב את לימוד התורה, ובדרך זו נזכה בעזר ה' שימי האבילות ייהפכו במהרה לששון ולשמחה, "והאמת והשלום אהבו" (זכריה ח, ט).

הרב בניהו ברונר, צפת ת"ו
bnayahu10@gmail.com

חורבן בית המקדש השפיע על המציאות הכללית בעולם, הטבע לא נראה בטהרתו, גם התורה בתקופת הגלות נראית קודרת. התורה אינה מתגלה בשלימותה, בזמן הגלות לימוד התורה עסוק בחיי האדם הפרטי ואין עסוקו בחיי האומה הנמצאת בגלות. עם ישראל אינו נמצא בארצו והוא תלוי בחסדיהם של אומות העולם, נושאים מרכזיים כמו ארץ ישראל ומלכות ישראל אינם עומדים על הפרק, והתורה נראית כזו שאין לה מה לומר כביכול בתחומים אלו. ומעבר לכך - תורת ישראל אמורה להנחות את עם ישראל ולהאיר את העולם כולו, אך בזמן הגלות עם ישראל מתאמץ להחזיק מעמד מול הסערות המתרגשות עליו, וברור שאין הוא יכול להאיר את העולם כולו. העיסוק בנושאים מוסריים, ערכיים אוניברסליים - כמעט אינו קיים.

"כל מה שהוא שגור ביחש של תורת חוץ לארץ במובן הפרטי, עולה הוא בערך תורת ארץ ישראל למובן כללי. תורת חוץ לארץ עוסקת בתיקון הנפש הפרטית, בדאגתה לחמריותה ורוחניותה, לזכוכה והתעלותה בחיי שעה וחיי עולם, אבל רק בתור נפש פרטית. לא כן תורת ישראל. היא דואגת תמיד בעד הכלל, בעד כללות נשמת האומה כולה. הפרטים הינם מתכנסים בקרבה בכללה, הם מתעלים בעלויה, מתעטרים בעטרתה". (אורות התורה יג, ג).

מציאות זו הובילה רבים לחשוב כי לתורה אין מה לומר בנושאים לאומיים וכלל עולמיים אבל כמובן שזו טעות. בהתקרב הגאולה יתחיל תהליך של טהרה, ובתוך תהליך זה תתגלה גדולתה של התורה ככזו שכל הערכים והנושאים - מצויים בה.

תורה התלויה ביסוד קדושתה העליונה גם היא מצויה רק בארץ ישראל. "מלכה ושריה בגוים - אין תורה" (איכה ב, ט) "וכיון שגלו ישראל ממקומם אין לך ביטול-תורה גדול מזה" (חגיגה ה, א). כי ארץ-ישראל דומה בזה לתלמוד-תורה" (שבת הארץ, מבוא עמ' טו). חז"ל מלמדים אותנו שהגלות גורמת לביטול תורה. ניתן להסביר כי אין הכוונה לכמות לומדי התורה ואיכותם (למרות שגם בתחום זה ברור שהגלות גרמה למיעוט לומדי התורה בגלל הצרות והרדיפות) אלא שהדברים מכוונים לכך שבתחומים רבים בתורה פסקו תלמידי חכמים מלעסוק עקב הגלות.

"וזהב הארץ היא טוב, אין תורה כתורת ארץ-ישראל ואין חכמה

נקודות למחשבה ודיון

- מה ההבדל בין תורת ארץ ישראל לתורת חוץ לארץ?
- מהן שתי המדרגות של לימוד התורה ומהן שתי הבחינות של קדושת ארץ ישראל?
- כיצד קשור בית המקדש לגילוי התורה בעולם?

מרן הרב זצ"ל - והמקדש

האנרגיה של הגאולה - האבלות למקדש

ועוד רבים. בכל דור ניצב קדוש, והוא הנושא את לפיד הגאולה ומבעיר אותו בקרב לבבות בני הדור.

הרב קוק - וקודש הקודשים

מרן הראי"ה קוק זצ"ל נמנה בדורות האחרונים בין נושאי לפיד זה, לא רק לדורו כי אם לדורות. את עבודתו הקשה לשכנוע העם לעלות לארץ ישראל אין צורך להזכיר כאן - היא מן המפורסמות. כמיהתו לעבודת המקדש הייתה נוראה מאוד. עוד בילדותו היה עורך תיקון חצות בבכיות. כשבגר ראה בו מרן ה"חפץ חיים" מתאים להיות בסגל חבורת בני עלייה שתלמד "סדר קודשים" וענייני הקרבנות כדי לזרז את הגאולה. תמיד היה גאה בהיותו כהן, ואפילו שם משפחתו "קוק" זכה לפירוש: "קודש קדשים".

על קישורו הנורא לבניין המקדש נראה בסיפור על מחלתו האחרונה:

כחודשיים לפני הסתלקותו הכירו הרופאים כי מצבו נואש. הם יעצו להעבירו לבית מרפא שבקריית משה, כדי שלא ימשיכו להטרידו בשאלות ובקשות. לפני צאתו מביתו עבר בכל החדרים, נכנס להיכל הישיבה, וניכר היה כי ליבו מנבא לו שלא ישוב עוד אל ביתו וישיבתו. השהייה בבית המרפא עודדה את רוחו. הוא המשיך במנהגו לחזור על כל התנ"ך והמשניות בכל חודש. בכ"ד בתמוז קבעו גדולי הרבנים והאדמו"רים עצרות תפילה לשלמו, באמירת 'אבינו מלכנו' ותקיעת שופר ותהילים, ובכל רחבי העולם היהודי נענו לקריאתם. ואף הרב

זצ"ל: תנן התם: מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב - עושין, כל מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין, ובכל מקום תלמידי חכמים בטלים (ושם). אמנם, מעירים זצ"ל, כי בדבר זה ראוי לכל אדם להתאמץ ולהשוות עצמו לתלמיד חכם, ובלבד שתתרבה האבלות על החורבן: רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם יעשה כל אדם עצמו כתלמיד חכם. תניא נמי הכי, רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם יעשה אדם עצמו כתלמיד חכם, כדי שיתענה (ושם).

גם בקרב תלמידי החכמים שבכל דור, מצינו מדרגות; גדולי הדור תמיד היו קשורים בכל ליבם לשאיפה לבניין המקדש, והיו בוכים מרה כל אימת שזכרו בחסרונו, תלמידי חכמים אחרים בכו פחות, וכיו"ב.

דרך משל בעניין אמירת "תיקון חצות" בכל לילה: כמה אנשים אנו מכירים הקמים בכל לילה ומתעוררים על הקרקע ואומרים את ה"תיקון"? גם בקרב תלמידי החכמים - האם כולם אומרים את ה"תיקון" כסדרו? הרי רק אותם קדושי עליון וזכי הנשמה, אשר חשים את הכיסופים להחזרת השכינה הקדושה לציון, הם אשר לקחו על עצמם את ההשתתפות בצער השכינה, והם שלוחי הציבור כולו להתעסק ב"צבירת" הכסופים לבניין המקדש, ולאי הסכמה עם טומאת הגלות. אותם הגדולים נמצא גם בהיותם קשורים מאוד לארץ ישראל, וישנם מאלו שאף הגשימו את אהבתם לציון ועלו אליה. כאלו היו רבי יהודה הלוי, הרמב"ן, האר"י, המהר"ל מפראג, רבי יהודה החסיד, תלמידי הבעל-שם-טוב ותלמידי הגאון מוילנה

ביום תשעה באב עם ישראל אבל על חורבן בית המקדש. ככל שאנו מתאבלים וממאנים ל"הסתדר" בלי בית המקדש, כך גובר הרצון לגאולה, וגלגלי הישועה מקבלים כוח לנוע קדימה. חכמים אומרים: כל העושה מלאכה בתשעה באב ואינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה, שנאמר "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה". מכאן אמרו: כל המתאבל על ירושלים זוכה רואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה (תענית ל, ב) מברייתא זו אנו למדים את החובה העצומה להתרכז באבלות על המקדש, מתוך התפיסה המוזכרת שעוצמת ההזדהות האישית עם אי-האפשרות של חיים יהודיים ללא בית המקדש - היא הנותנת את הכוח לנוע אל הגאולה.

נושאי הקודש והמקדש

לא כל אחד מסוגל לחוש באותה מידה את האבלות. יהודים העוסקים כל השנה בחיי החולין מאין תבוא להם פתאום בימי 'בין המצרים' תחושת חסרון בית מקדש; צריכים לשם כך השקעה מיוחדת בלימוד על ענייני של בית המקדש, ענייני העבודה והקרבנות, והדבר אינו פשוט אחרי אלפיים שנות גלות. מצינו בדברי זצ"ל הבחנה בעניין האבלות בין יהודים מן השורה ובין תלמידי חכמים. תלמיד חכם, העסוק כל יום במלאכת הקודש, בתורה ובתפילה, עליו מוטלת החובה להבין ולהרגיש את הצורך הקריטי בבית המקדש. לכן אמרו

ד"ר נחום הכהן קוק

המשך מעמ' 4

עקר יופיו של הסיפור בתשובתו של ד"ר קוק למשתדלת שהרי תשובה כמו "זה בסדר אני לא גובה מהם שכר" הייתה אולי מתבקשת. התשובה כפי שניתנה מלמדת על צניעותו שלו ועל רצונו לשתפה בעשיית הטוב והחסד.

באחד מלילות השבת חלתה אמו של הרב, שכבר היתה ישישה בת פ"ד שנה. מיד קראו לנכדה הרופא ד"ר נחום קוק כדי לבדקה. בא ד"ר קוק וביקש שמישהו יחזיק בידו את מנורת הנפט המטלטלת אל מול פני החולה, כדי שיוכל לראותה ולבדקה כראוי. ניגש הרב, נטל את המנורה בידו, החזיקה אל מול פני החולה ואמר: "מצווה זו, אני מזכה בה את עצמי..."

ד"ר קוק הוגדר תדיר כדמות ירושלמית ידועה שמלאכתו ומעשיו שזורים בתולדות העיר. בתמונה: ד"ר קוק בעת קבלת אות יקיר ירושלים מידי שכנו וידידו ראש עיריית ירושלים לשעבר טדי קולק ז"ל.

ד"ר קוק נלב"ע ביום כ"ה בחדש אב תש"ן ונקבר, לצד בני משפחה רבים בסנהדריה, ירושלים.

רמי קוק, ירושלים ת"ו

התשוקה לבית המקדש, לבית ה' בראש ההרים, לכוהנים בעבודתם, ללוויים כשירים וישראל כמעמדם, מקימה בכל יום מקדש עליון כנשמתו של כל יחיד.

התגלות רוח הקודש בישראל לא רחוקה היא, ויוכל להיות, שפתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אנו מבקשים, ומלאך הברית אשר אנו חפצים, ואז יבנה בית המקדש במהרה בימינו.

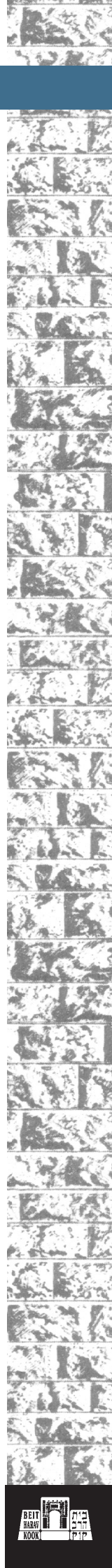
אגרות הראי"ה ד, כד

היכון לאירוע השנה

לציון תחילת השנה ה-75 להסתלקות מרן הרב זצ"ל

6088 תל אביב

לפרטים: "בית הרב" 02-6232560

אישים ואירועים

בחי מרן הראי"ה זצ"ל

י"ז מנחם אב תרפ"ג
אגרתו של מרן הראי"ה לכנסיה המזרחית שהתקיימה בקרלסבד.
האגרת התפרסמה בעיתונות בארץ ובאירופה. 1923

ב"ה ירושלים ט"ו ב מנ"א - תרפ"ג

לכבוד הכנסיה המזרחית - קרלסבד

כנסיה נכבדה וקדושה תקבל נא את ברכתי אשר ממעמקי הלב שלחתי לך. השעה הגדולה והחמורה במהלך העבודה של בנין האומה והארץ, בתכונה המביאה אושר ותקוה לכל אסירי התקוה, חושב אני כי היא מוכשרת שיקשיב כל קהל עם ד' מכל הצדדים וכל הסיעות את כל קריאתנו לאחדות ולשלום אמת, בתחילה לפחות בין כל טהורי הלב שבחרדים לדבר ד', ואח"כ לרדוף שלום גם במרחקים, כדי להשיב לב בנים שנתרחקו, לאביהם שבשמים, ולבנין החסון, הקדוש והנצחי של ארץ חמדת כל ישראל.

הרימו אחים בכח קולכם, על דבר התוכן הקדוש, המונח בתחיה הלאומית כאבן שאין לה הופכים, ומתוך כך הצד החולני שבה אזל הוא ומתדלדל, ותקוות אדירות הולכות ומתנוונות. איה היא רוח ד' אשר על עם קדשו, הראוי להיות מקשקש כזוג בכל מחנותינו, בכל עסקי החיים של התחיה ושל הבנין, לעיני ישראל ולעיני העמים כולם, והוא הלא הוא שוכן בנו וממלא את כל נשמותינו באור קדושתו.

דברו שלום ברמה אל כל אחינו בעלי אגודת ישראל, לכל נטיותיהם, ולכל אחינו אשר גם אגודה זו לא ישרה בעיניהם, מכח נמוקים של טהרה ושל קדושה, שסוף כל סוף כולנו, כולנו יחד, חייבים אנחנו לשאת במשא הגדול אשר הטיל עלינו צור ישראל וגואלו ע"י התגלות מפעליו במסיבות הזמנים, להחיות את ארצנו הקדושה ולהוסיף בה בנין וחיים ואומץ לעם ד', המצפה לישועה על אדמת קדשו.

העירו נא אחים יקרים וגדולים, את לב אחינו הציונים הכלליים בכנסיה, ע"ד הגדירה הנחוצה לנו כעת כאויר לנשימה. על כל הפרצות הגדולות ביחוד של חלול שבת ושל מאכלות אסורות וכהנה, שנתרבו במושבותינו החדשות, כאשר בארתי במכתב הנדפס.

ויחד עם זה, אחינו היקרים, שימו לב והביאו עצה, ע"ד יסודה של הישיבה הגדולה העולמית הראויה להווסד בעיר קדשינו ותפארתנו, למען תצא ממנה תורה לכל ישראל בכל מקומות פזורהם, להחל ע"י זה את ראשית הצעד של יציאת תורה מציון ודבר ד' מירושלם, הנועדה לנו בדבר ד' ברית עולמים.

חזקה היא תקותי אחים אהובים שדברי המעטים יתקבלו באהבה לפני הדרת כבוד תורתם ויראתם הטהורה, ושתקותי הקשורות בשאיפתם הקדושה לרומם בציון את דגל תורתנו הקדושה, להיות לחוסן ישועה לעם קדוש על אדמת הקדוש יחלו להתגשם בקרוב בחסד ד' אשר על עמו להורות להם את דרך התחיה הטובה והישרה.

והנני בזה אחיכם הנאמן דורש שלומכם לעד מהר הקדוש מירושלם.

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

די יודישע פרעסע

נוסד ע"י הרב ד"ר היירסחימר ז"ל שבעונן של המזרחי בנרפטיה

התפרסם גם בעתון "התור", גליון לו, כ"א אב תרפ"ג

לפרטים נוספים ניתן לפנות למרכז התיעודי ב"בית הרב".

ביקש להודיע לאוהביו כי תודה לא-ל הוטב מצבו מעט. אולם בצום תשעה באב שכח רבנו את חוליו, והתאבל על החורבן בבכי תמרורים, ואז הורע מצב בריאותו...

אי אפשר לזוז בלא שאיפה למקדש
בכל כתבי הרב מוצאים אנו את הכמיהה לקודש, הרב מבאר בדבריו כי אי אפשר לשאוף להיות אדם קדוש ללא בית המקדש. כל היכולת לצאת ממצב של השתקעות בחיי ההווה - לא יכול להתבצע. רק כאשר מתרכזים במחשבה ובדמיון ברעיון האוטופי של עבודת בית המקדש - מצליחים להתרומם ולהתקדש. וכך כותב הרב:

"בחוץ לארץ אין מתגלה כי אם הערך של המעשה, ובארץ ישראל הערך של הדיבור, ובבית המקדש הערך של המחשבה. מפני קדושת בית המקדש המתנוצצת בארץ ישראל, כדברי התוספות בפרק קדשי קדשים שעיקר קדושת ארץ ישראל היא מפני קדושת בית המקדש, מתגלה קדושת המחשבה בכל ארץ ישראל, וגם בזמן הזה יש קצת רושם ממנה, כי קדושתן אף כשהן שוממין. ובחוץ לארץ מתגלות התנוצצויות קטנות של אלו הערכים הנעלמים, כמאן דחזי בתר כותלא, מפני הצפיה הגדולה לתשועת ד', לבנין הארץ, ולשיבת ישראל לארץ ישראל, ולבנין בית המקדש, הקשורה בלבן של ישראל. וכל מי שמצפה יותר לישועה, ערכי הדיבור והמחשבה מתגלים לו ביותר, ומעטרים את ערכי המעשה שלו. על כן נסמכו שאלות פלפלת בחכמה וציפית לישועה זו לזו" (שמונה קבצים, קובץ ו, ריא).

יהי רצון שנזכה להידבק בתלמידי חכמים שכמותו ובזכות זה גם בכמיהה הבלתי מתפשרת ל"ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים".

רן שריד
רמת גן

ואני בה' אלוקים אשים מחסי,
ותשוקת שיבתנו לארצנו הקדושה,
לשבת בחצרות ה',
לחזות בנעמו,
תשגבני ותחיני...

ומארץ הקודש ישלח עזרו,
וקו אור יזרח לי ממרום-הר,
ממרום הרים,
מקודש ומציון בית-מאוינו סלה.

חדרון, צח

ד"ר נחום הכהן קוק

לטביה, גריבה, סוכות תרס"ב - ירושלים, כ"ה מנחם אב תש"ן

צבאי מאולתר בבי"ח "בקור חולים" וגם שם ניתח פצועים רבים. יש לציין, פרק מיוחד בחייו, והוא ניתוח פצועי האצ"ל בשנות הארבעים, וזאת בעיקר בביה"ח המחתרתי שהיה בירושלים.

ד"ר בנימין בקמן ממנהיגי האצ"ל, מספר בספר על השירות הרפואי הצבאי בארץ ישראל, כי ד"ר קוק היה מגיע לנתח פצועי אצ"ל בנתניה (למשל) ומביא איתו מירושלים גם אחות ומכשירים הדרושים לניתוח. בספרו של הרב פנחס מילר מצאנו תחת

הכותרת - "מעשה שהיה - מידות והליכות גדולי ישראל": "מעשה במנתח הירושלמי הוותיק ד"ר נחום קוק, שניצב על משמרתו כל ימי מלחמת ששת הימים, כמעט ללא הפסקה. ביום ובלילה, עבד בחדר הניתוחים אשר ב"ביקור חולים" בירושלים ועמל להציל את פצועי המלחמה שהובאו לשם. בכל אותם ימים הוא הסביר לעוזריו ללא הרף: אסור לקטוע איברים! עלינו לעשות הכל כדי להציל את החולה, מבלי לקטוע לו יד או רגל. לעיתים נראה המצב חמור וכמעט על סף ייאוש, אבל ד"ר נחום קוק לא ויתר. את כל ניסיונו הרפואי העשיר העמיד הפעם במבחן ונאבק כדי להציל את גפיו של הפצוע, והוא זכה ממש לסייעתא דשמיא, במרבית המקרים הצליח להציל את אבריהם של הנפגעים ומנע מהם להפוך בעלי מום לכל ימי חייהם.

לאחר שנגרע מן המאמץ הפיזי והנפשי הגדול, הסביר כי לרעיון זה הגיע - מדודו, אח אביו, מרן הרב קוק, ממנו שמע לא פעם כי "אסור להתייאש גם מאבר מדולדל מן הגוף, אבר שכזה, יש לעשות הכל כדי לאחות אותו אל הגוף ולהחזירו לחיים. כל עוד לא נגדע הטוב כליל, אין להתייאש ממנו" מרן הרב קוק אמנם דיבר על איברים מסוג אחר שכוונתו הייתה לרחוקים מתורה, אבל הכלל שניסח תקף גם לגבי 'אברים כפשוטם'. לכן עמל להציל את איבריהם של משחררי ירושלים העתיקה כשסיסמתו היא נגד קטיעת איברים."

בין מלחמה למלחמה, חילק ד"ר קוק את זמנו בין בתי החולים בהם עבד במחלקה הכירורגית ובחדרי הניתוח לבין המרפאה הפרטית שבביתו. כאן אף כאן נודע במקצועיותו, במסירותו ובמחויבותו הרבה למטופליו והכל בחוש הומור, תוך שריקות של נעימות ממסורת ישראל בצד מעשי צדקה ללא גבול.

סיפרה דמות ירושלמית מוכרת, כי בעת שקיימה מצוות ביקור חולים אצל חולה ממשפחה קשת יום, בררה אצל בני המשפחה אם רופא ראה את החולה, כשנענתה כי ד"ר קוק פוקד את הבית החליטה לעשות מעשה. נסעה, בשני אוטובוסים, לביתו של הרופא ואמרה - שמעתי שאתה מטפל במשפחה זו, דע לך שאין הפרוטה מצוייה בביתם ואם תוכל - אל תכביד ידך. ענה לה הרופא - טוב שאת אומרת לי, אשתדל לקחת זאת בחשבון... חזרה, בשני אוטובוסים, למשפחת החולה ואמרה - הייתי אצל ד"ר קוק והוא הבטיח שהוא יתחשב במצבכם בדרישתו לתשלום. החלו בני המשפחה לצחוק ואמרו לה - לא רק שהוא אינו לוקח כסף בעבור הטיפול אלא שבכל טיפול הוא "שוכח" קצת בצד עבור התרופות...

המשך בעמ' 2

הסיפור הבא סופר מפה לאוזן לפני דור. הוא נכלל בדף הרצאה של אחד מחשובי הרבנים ומובא כאן כלשונו: לפני שנים רבות חי בירושלים רופא אציל נפש בשם ד"ר נחום קוק. הוא היה רופא כללי. מרפאתו הצנועה הייתה בתוך הדירה בה התגורר עם בני משפחתו. מבוא הבית שימש כחדר המתנה ואחד החדרים הפנימיים היה חדר הבדיקות והטיפולים. לא הייתה לו מזכירה או פקידה. החולים שבאו אליו נהגו להיכנס בעצמם אל

המבוא, ולהמתין לתורם בסבלנות. כאשר סיים את הטיפול בחולה, היה ד"ר קוק יוצא מחדרו, שואל את הממתנים מי הבא בתור, והחולה שהגיע תורו, קם ממקומו וניגש אל הרופא.

הכל הכירו את סדריו של הרופא, וצייתו להם. אולם, היה יוצא מן הכלל אחד, היה זה הרב יחזקאל סרנא ראש ישיבת חברון. הוא נאלץ לבוא אל הרופא באופן סדיר בגלל מחלת הסכרת ממנה סבל, וד"ר קוק שינה למענו את הסדרים עקב הכבוד הרב שרחש לו וכך ברגע שהגיע אליו, היה הרב מתקבל מיד וללא המתנה בתור.

פעם הגיע הרב לרופא וישב בין הממתנים להיקרא פנימה. כאשר יצא הד"ר מחדרו, החל הרב סרנא לקום ממקומו כדי להיכנס לחדר הבדיקה. אולם ד"ר קוק הביט סביבו, ופנה לרב: "יסלח לי כבוד הרב, אולם עלי לקבל תחילה את הגברת הזאת", באותו לאשה מבוגרת להיכנס פנימה.

כשיצאה האשה הקשישה מחדר הרופא, יצא הד"ר לחדר ההמתנה והזמין את הרב להיכנס. ראש הישיבה התנצל מיד על שקם ממקומו "מחוץ לתור", והסביר כי כבר הורגל להתקבל אצלו ללא המתנה. "אכן נכון הדבר", אמר ד"ר קוק עדין הנפש, "בדרך כלל אני מקבל אותך לפני האחרים, אך היום היה עלי לחרוג ממונהגי האשה הקשישה שראית, אשה עניה מאד היא מטופלת אצלי ללא תשלום. חששתי שאם אכניס אותך לפני, היא תחשוב שאיני מקדיש לה תשומת לב כמו ליתר המטופלים בגלל שאין היא משלמת לי, לכן הקפדתי להכניסה על פי התור...!" אין כמו סיפור זה כדי לשפוך אור על דרכו ומידת צדקנותו של ד"ר נחום קוק ז"ל והוא נשזר ונכרך בסדרת ספורים ומעשים המובילים תדיר למשפט השגור של כל מי שהכירו - "אין היום רופאים כאלה".

ד"ר נחום קוק נולד בגריבה, לטביה (פלך דבינסק) בשנת תרס"ב (1902) בן לרבקה והרב דב הכהן קוק (אחיו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק). בתחילת מלחמת העולם הראשונה עברה המשפחה לאוקראינה, ושם למד בישיבה, שרת בצבא האדום ואח"כ למד רפואה באוניברסיטת חרקוב. עם סיום הלימודים עלה ארצה בשנת תרפ"ט (1929) בעקבות הוריו, אחיו ואחותיו שעלו קודם לכן. ובשנת תר"ץ התחיל לעבוד בביה"ח הדסה בירושלים, שם עבד כמנתח במשך כ-50 שנה.

ד"ר קוק חי בירושלים מאז עלייתו ובה עבד גם במסגרות נוספות לבי"ח הדסה (כגון בבי"ח שערי צדק ועוד). במלחמת השחרור, ניתח מאות פצועים הן בעיר והן בהדסה אשר בהר הצופים כשהייתה העיר במצור. כמו כן במלחמת ששת הימים ניהל בי"ח

גיליון זה מוקדש לזכרו של רופא החולים ואוהב האדם ד"ר נחום קוק ז"ל

מגד ירחים
 עלון חדשי בהוצאת "בית הרב" רח' הרב קוק 9, ת.ד. 6275, ירושלים 91062
 טל' 02-6232560 פקס' 02-6242908
 betharav@zahav.net.il • www.moreshet.co.il/beit-harav
 ניתן לקרא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il
 עריכה: שושנה רייך עיצוב גרפי: אופירה קרובר

